

Nr 261.

Av herr Nilsson, Petrus, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förmynderskap m. m.

Det förslag till lag om förmynderskap, som i proposition nr 53 förelagts riksdagen, synes oss i vissa betydelsefulla delar äga sådant innehåll, att det icke bör av riksdagen oförändrat antagas.

För vår del kunna vi sålunda ej ansluta oss till den i förslaget framburna tanken att ersätta de nuvarande kommunvalda godemännen för granskning av förmyndares förvaltning med en av domstol för ett större område förordnad överförmyndare. Mot den föreslagna nya organisationen tala enligt vår mening flera omständigheter. Bland dessa vilja vi här framhålla den större svårigheten för överförmyndaren att träda i personlig beröring med förmyndaren. Det är tydligt, att den ökade skriftväxling, som härav framkallas, lätt leder till en allt starkare byråkratisering av överförmyndarens verksamhet. Bildar man sig en uppfattning om den ställning, som enligt förslaget tillkommer överförmyndaren, kan man knappast undgå att komma till den slutsatsen, att förslaget kommer att medföra tillkomsten av ett stort antal nya ämbetsmän. Att dessa i jämförelse med de nuvarande godemännen komma att kräva betydligt större kostnader för myndlingarna och med tiden även för det allmänna, anse vi knappast kunna betvivlas. Långt ifrån att det nuvarande systemet med kommunvalda förtroendemän skulle visat sådan organisatorisk svaghet, att det borde avskaffas, bör det i stället anses äga företräde framför det mera byråkratiska systemet med överförmyndare. Vi hemställa därför, att propositionen måtte underkastas den ändring, att den nuvarande organisationen med kommunvalda godemän bibehålles, medan överförmyndareinstitutionen strykes.

Om man i enlighet med denna vår hemställan bibehåller de kommunvalda godemännen, synes man böra tillgodogöra sig en stor del av de föreskrifter, som i lagförslaget utarbetats med avseende å överförmyndaren, genom att överflytta dem till att gälla i fråga om godemännen. Vi anse sålunda, att domstol bör erhålla rätt att avskeda god man, som icke på ett tillfredsställande sätt fullgör sitt uppdrag, i enlighet med vad om överförmyndaren är föreslaget. Vad i propositionen är föreskrivet i 9 kap. om förmyndares redovisningsskyldighet inför överförmyndaren och i 10 kap. om överförmyndares tillsyn över för-

myndare synes oss med smärre jämkningar kunna erhålla tillämplighet å godemännen, därest de bibehållas.

Att de föreskrifter, som i 8 kap. givas om förmyndares förvaltning av omyndigs egendom, i vissa huvuddrag innebära betydande framsteg för vår lagstiftning, är uppenbart. Dessa föreskrifter avse dels att genomföra den grundsatsen, att omyndigs egendom av förmyndare skall behandlas som anförtrott gods, dels att bereda myndling säkerhet för att hans medel placeras på ett fullt betryggande sätt, dels att skydda mot att omyndigs medel obehörigen användas av förmyndare.

De regler, som meddelas i sistnämnda avseende, d. v. s. för att hindra förmyndare att obehörigt använda myndlings medel, synas oss emellertid icke vara avfattade i överensstämmelse med det praktiska livets krav. Vi åsyfta härvid särskilt bestämmelserna i 8 och 9 §§. Dessa bestämmelser ålägga förmyndaren, att så snart den omyndiges tillgångar i aktier, obligationer, skuldebrev och andra sådana värdehandlingar ha ett värde överstigande två tusen kronor, nedsätta dem i förvar hos riksbanken eller annan bank att vårdas av banken under överförmyndares tillsyn. Sedan värdehandling nedsatts i banken, får den ej uttagas utan överförmyndarens tillstånd. Dessa bestämmelser medföra å ena sidan, att banken får alltför stort tillfälle att öva inflytande på medelförvaltningen, och å andra sidan, att förmyndare tvingas att även i sådana fall, då saklig anledning därtill ej föreligger, med tidsutdräkt och besvär inhämta samtycke av kontrollmyndighet.

I överensstämmelse med dessa regler om spärr å värdehandlingar är spärr även införd i fråga om omyndigs i bank insatta medel, i det dessa, på sätt i 9 § stadgas, ej kunna uttagas utan överförmyndares samtycke. Vad ovan anfördes om den tidsutdräkt och det besvär, som spärren på värdehandlingar medför, är tydligen även i detta fall tillämpligt. Härtill kommer, att det i förslaget angivna systemet synbarligen icke är effektivt utan av illojal förmyndare kan kringgås.

För vår del anse vi, att dessa bestämmelser böra ersättas med regler, som ålägga förmyndare att bereda omyndigs värdehandlingar säkert förvar och att ha hans penningar insatta å bank. Kontroll häröver bör utövas av godemännen med ledning av uppgifter, som skola meddelas i förmyndares årsredogörelser om sättet för värdehandlingarnas förvarande, och med ledning av räkenskaper. Därjämte böra godemännen erhålla rätt att även utan samband med årsredogörelsen företaga granskning av förmyndares omhänderhavda värdehandlingar och förvaringsbevis.

Slutligen vilja vi även framhålla önskvärldheten av att de i 7 kap. meddelade föreskrifterna om vård av omyndigs rätt i oskiftat bo ändras på sådant sätt, att de icke komma att föranleda förmyndaren att vidtaga åtgärder för skifte av bo även i sådant fall, att detta skulle vara till skada för omyndig. Ur denna synpunkt är det framför allt erforderligt att ändra föreskriften i 9 § 2 st. om skyldighet för förmyndare att före 15 februari varje år till överförmyndaren lämna årsuppgift angående det oskiftade boet upptagande den *behållna inkomsten under föregående år* samt en översikt av boets tillgångar och skulder vid

årets slut. Å landet torde denna föreskrift vid flertalet oskiftade bo, som skötas av annan än förmyndare, vara omöjlig att efterkomma, då erforderliga räkenskaper ej stå till förmyndares förfogande. Även föreskriften i 9 § 1 st. om redogörelse till överförmyndaren var sjätte månad torde böra mildras.

Med stöd av vad vi sålunda anfört få vi vördsamt anhålla,

att utskottet ville i förevarande proposition med förslag till lag om förmynderskap m. m. vidtaga de ändringar, som ovan angivits, och utarbeta den lagtext, som för dessa ändringars genomförande i huvudtext och följdförfattningar är erforderlig.

Stockholm den 19 mars 1924.

Alexander Nilsson.

L. G. Bodin.

Karl Andersson
i Eliantorp.

L. Tjällgren.

Petrus Nilsson,
Gränebo.

Oscar Ericson,
Oberga.

Carl G. Schedin.